

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivataltól
vagy utalvánnyal minden
postahivataltól eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,
V., váczli-kört 64. szám.

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivataltól
vagy utalvánnyal minden
postahivataltól eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. váczli-kört
55. sz., II. em. 20.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Főelős szerkesztő és laptulajdonos:

DARÓCZI VILMOS.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

TARTALOM: Külviteli termelők és kereskedők helyzete. Irta: Daróczy Vilmos. — Simitás. Irta: D. V. — A dohányjövendeki törvények módosításáról. Irta: . . . i. — Felhívás a magyar gazdaközönséghez összehasonlító növénytermelési kísérletek megtevésére. Írták: Cserháti Sándor és Dr. Kosutány Tamás. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenet. — Hirdetések.

TÁRCZA: Füstkarikák Gyűjtötte: R. L. L.

Előfizetési felhívás.

Van szerencsénk felkérni azon t. előfizetőinket, akiknek előfizetésük lejárt és még nem hosszabbították meg előfizetésüket. sziveskedjenek az előfizetési pénzt mielőbb beküldeni.

Azokat pedig, akik mutatványszámainkat veszik, tisztelettel felkérjük, sziveskedjenek vagy előfizetési lapunkra vagy pedig a lapot „nem fogadtatik” felirattal visszaküldeni.

Lapunk előfizetési ára:

Negyed évre 1 frt.
Fél évre 2 „
Egész évre 4 „

A „Magyar Dohányujság”

kiadóhivatala.

Budapest, VI. váczli-kört 55 sz.

Külviteli termelők és kereskedők helyzete.

Volt idő, a midőn a kincstári dohánytermelő átment a kiviteli termelésre, és az akkor indokolva is volt, mert addig, míg a kincstári termelőknek a beváltásnál nehézségeket okoztak, addig a kiviteli kereskedő jobb árt adhatott a termelőknek. Az időben a kereskedés még jobban folyt, de a viszonyok nagyon megváltoztak és igen sajnos fordulatot vettek. Mert mintha egyszerre egy általános összeesküvés történt volna a magyar dohány ellenében, a világ minden részében, hol a magyar dohányokat venni szokták, egyszerre megszűntek azt vásárolni. Franciaország egyedárusága, mely egyik fővásárlója volt a magyar dohánynak, meghidegült irántunk és alig vesz tőlünk valamit. Ezelőtt néhány évvel tisztességes áron és tisztességes bánásmóddal 15,000—20,000 métermáza dohányt szoktak évenként tőlünk venni, most azonban az árakat tetemesen lepassztolták, a dohánymennyiséget pedig harmadrésznire szállították le; de még ezzel sem elégszik meg a francia jövedék, hanem valóságos rosakaratot tanúsít az átvételnél, követi a furfangos kereskedő azon eljárását, mely az átvett áruban hibát és kifogásokat keres; különösen akkor, a midőn az üzlet nem egészen fényes. Így járnak el az újabb időben a francziák velünk. A szakember előtt tudvalevő dolog, hogy nekik csak is a legjobb osztályokat szokták a kereskedők adni, mert ők csakis az úgynevezett Typ-dohányokat veszik, u. m. az A., B., C. osztályokat. A Typ alatt válogatottnál osztályt, B. és C. alatt pedig nagy első, és kis első értendő. Nagy ovatosság és vigyázat mellett állítanak

össze ezen dohányok, a mennyiben a vállalkozók előtt már ismeretek fokozatos kívánalmai; de mindemellett az osztályokat degradálják feltűnő módon, a legszebb válogatottnál két osztállyal is leszállítják, a hiányzó A. osztályt pedig követelik, még pedig olyat, a milyen talán nem is létezik. Az ár oly potom, hogy ha minden kifogás nélkül is vennék át, csak vesztéssel történne a szállítás; képzeltető tehát, milyen nyereséggel lesz a szállítás után.

Hogy mi indította a francziákat ezen eljárásra, arra nézve első sorban azt kell feltenni, hogy a dolog politikai okokra vezetendő vissza, t. i. arra, hogy mi az ő ellenségeivel, Németországgal jó egyetértésben vagyunk. — A második ok pedig, és ez valószínűbb, hogy a francia kormány a dohány termelést Franciaországban minél nagyobb mértékben elterjeszteni kívánja és mindent elkövet, hogy ne legyenek kénytelenek sok pénzt kiadni egy olyan tárgyért, mely állításuk szerint az országban is előállítható (ebben ugyan csatlakoznak.) A mi pedig szintén egyik legfontosabb oka lehet, az dohányunk rossz minőségében rejlik.

Manapság ekképpen igen szomorú képet nyújt a kiviteli dohánytermelés a kincstári termeléssel szemben, mert addig míg a kincstári termelőnek az újabb helyes intézkedések alapján a jobb minőségért jobb árt kapni van jogosult kilitása és evvel ösztönözve van az okszerű dohánytermelésre adni magát, addig a kiviteli termelő még a jobb minőségű dohányát is nemcsak hogy olcsó áron kell hogy adja, de még el sem adhatja, a kereskedő azon helyzete folytán, hogy ő sem bírja a legnagyobb árbán sem a külföldre szállítani.

A tényállás az, hogy a kincstárnak szüksége van gyártási célokra a jobb minőségre, és azt itt helyben igen czélszerűen tudja felhasználni és értékesíteni; és abba a kellemes helyzetbe jön, hogy az okszerű termelőnek még az eddiginél nagyobb árt is biztosíthat a jövőre, míg ellenben a kiviteli kereskedő ezen kecsgetésekben nem részesítheti termelőit. Hogy hová fog ez vezetni, ez a kérdések kérdése.

Ha a külföldön a dohánymennyiség annyira megszűkülne és az árak Amerikában folyton emelkedni fognak, úgy a mint az már egy időben rohamosan emelkedett, és Európának összes államai, melyek amerikai dohányt vásárolni kénytelenek, az amerikai dohány vételét drágaságánál fogva részben megkevesbitik, és kénytelenítve lesznek a mi dohányainkból fedezni szükségleteik egy részét; ha különösen az okszerűen fog termeltetni, hogy azon fedezendő rész némileg is megfelelő legyen, úgy még lehetne valami remény. De addig helyzetünk igen rossz és aggasztó, kiviteli termelésünk állapota desperált; nem tudjuk most, hogy hová és kinek fogják természetett dohányait adni. Különösen, hogy az utóbbi

időben az amerikai dohányok ára rohamosan szállott.

A kereskedőnek nincs semmi indító oka, hogy dohányt kereskedelmre megvegyen. Ézelőtt, ha valakinek tisztességesen kezelt dohánya volt, az eddig nagy előnynek tekintett, azon gondolatban, hogy majdan lesz belőle Franciaországban szükségelt Typ-dohány; az ilyen termelő aztán nagy előnyben részesült. De mi célja lehet ma ezzel a kereskedőnek? Azon kevés számú vevők, kik jelenleg léteznek is, csak is igen olcsó vágó anyagot vesznek, legfeljebb 14, 16—18 frttal métermázsánként. Hová adja a kereskedő azon jobb osztályu Typ-dohányt, mely nem alkalmas sem burroknak, sem takarónak, s hozzá még nem is jó égésű? Ilyen bajokkal kell ma a kereskedőnek megküdeni.

Az idő, a politikai viszonyok, az okszerű intézkedések a jó égő anyag előállítására, enyhíteni fognak e kedvezőtlen körülményeken. Azért a gazdáknak magoknak kell a talajt kiválasztani, melyben a jobb égő anyag megterem, folytatni kell a megkezdett irányt, vasszorgalommal hozzá kell látni és minden lehetőséget meg kell tenni, hogy az okszerű mivelet rendes kérvágásba jöjjön.

Daróczy Vilmos.

Simitás.

Mult számunkban Schiller Aurél doh. beváltó tiszti ur igen helyesen írta le a csomózást, de a mennyiben a dohány-simitás oly fontos dolog, nem lesz felesleges, ha ezen tárgyat még bővebben is megbeszéljük.

Az utóbbi idő nem volt egészen alkalmas arra nézve, hogy dohányaink jól kiszáradjanak; pedig nagyon reáért volna egy kis jó száraz idő, mert bizony valljuk meg, dohányunk nagy része ez évben is későn fejlődött és igen későn szedett és nem is volt kellően beérve. Már most ezen nyálkás dohány a folytonos esős, lágy idő folytán bizony nem egészen alkalmas a simításra. Azért tehát az elsőnek szedett dohányon kezdjük meg a simítást, azáltal bennünk az, hogy a később szedett dohány utban van, hanem mindent el kell követni, hogy az első szárított dohányhoz hozzáférjünk és azon kezdjük meg a simítást.

Ne engedjük meg a kertésznek, hogy a csomókat holmi zöld nedves sarjuval kösse be, különösen a jobb osztályoknál. Ezek jó szikkadt anyá dohánnyal köténdők. A csomó vastagsága és levélmennyisége mult számunkban meg volt írva. A simító helyiségben az összecsomózott dohányt nem szabad semmi nehézséggel tárgyally lenyomni, a mint azt sok kertész tenni szereti, de nem is kell vastag rakásokba rakni, hogy az a meleg simítóhelyiségben megpálljon. Különös gondunk legyen, hogy a simítóházban tulságosan ne fűtessünk, úgy is a sok ember együttléte elég meleget áraszt; a simító házban elég, ha 20 fokú meleg van.

A mindennapi simítást ki kell szállítani a simító helyiségből a pajtába, vagy raktárba,

és azonnal a jó magasán elkészített helyre szállmára, vagy deszkára rendes keskeny bányába kell rakni, nehogy a simító házban összerakott kötegek ott még tovább is összenyomva fekdüdjének, hanem azonnal szépen csomóként össze kell rakni. A bánya magassága legfeljebb egy méter legyen; a bánya közepét nem szabad bélelni. A raktárban sem szabad bármint időjárásban a bányára deszkát vagy bármintemű terhet reá alkalmazni, legfeljebb gyékény vagy hasurával kell be takarni, de azt is csak azért, hogy por, szemét, vagy esetleg hó zivatar, mely becsaphat a rakhelyre, ne érje. Az utóbbira kell legjobban vigyázni, a mennyiben már megtörtént, hogy a kész jó dohányt így eset tönkretette.

A simitandó dohánytánk igen czélszerű, ha a simítóház közvetlen közelében, ideiglenes kis sátrakat csinálunk, gyékényrel vagy szalmával befedjük, és azokba annyi zsinag dohányt rakunk, amennyi egy családnak 24 órai simításra elegendő, onnan mindég egyenként beviheti a simító házba, mert ha a simító helyiségbe sokat szállítanánk egyszerre, annyira megszáradna, hogy a simítást nem lehetne eszközölni.

Az Exsiccatoron szárított dohányt legjobb, ha a pajtában leszedjük a gerebenről, és nagy szénakosarakba rakjuk, és így szállítjuk a simító helyiséghez; azt is a nevezett kis sátrakba helyezhetjük és onnan a simító szükséglethez képest visszküld a simító helyiségbe. Azok, kik úgy szándékoznak tenni, hogy a gerebeneket a simító helyiségbe hozzák és ottan kecskelábra rakják (mert lelődni nem lehet, mert a szegkek összerongyosítanak) azok rosszul cselekednének, mert ezen függő állapotban a dohány a meleg simító házban előbb ugyan megpuhul, de később bizonyára annyira megszárad, hogy azt simítani képtelenség volna. Azért leghegyesebb a pajtában azt a szegről leszedni, és az említett módon behordani.

Miklós Gyula orsz. gyűl. képviselő, kinék dohányja nagy részben Exsiccatoron száradt, igen elmés készüléket csináltatott a dobánylevelek behordására a pajtából, a mint ő nekem a tettehlyen ecsetelte. Ez egy láda alakú készülék, mely saroglya formában van készíttve és olyan, mint a polyvahordó és ebbe egész sértetlenül jön a dohánylevél a simítás alá.

Miklós ur dohányjánál, pedig most termel legelőször dohányt, még pedig 100 ka-

tasztralis holdon, ez országban jobban kezelt dohányt alig van. Négy szárító pajtája van, mely megérdemli, hogy sok régi nagy dohánytermelő példát vegyen róla, mert ezek a szó legteljesebb értelmében kifogástalanok, okszerű és tökéletesek. Ez évi dohányában csak az a kis hátrány van, hogy kissé el volt késvé az ütetéssel és a pajták elkészítésével. Ez is nem az ő hibája által történt, hanem a termelési engedélyt kapta későn; azután az időjárás is igen mostoha volt, azonban más termelőkhöz képest nagy termése van, a mennyiben a talaja is egészen alkalmas jó minőségű dohány termelésére.

Hogy a dohány most kissé érdes, égése pedig nem a legjobb, az annak tulajdonítható, hogy a mostoha időjárás által nem tudott helyesen kifejlődni, és kényszeredett lett, de nekem tökéletes meggyőződésem, hogy azon talajban kitűnő minőségű dohány fog teremni.

Visszatérve a simításra még meg kell említeni azt, amit már gyakran mondtam, de feleslegesen mondani nem is lehet, hogy a dohányt a simítás előtt óra, harmatra, vagy vizes földre ne tegyék, szóval semmi mesterseges uton azt meg ne vedvesítsük, mert ez a dohánynak a legnagyobb gyilkosa.

A simításnál nagy gondot kell arra fordítani, hogy az osztályozás nem csak nagyság és rongyosság szerint történjék, hanem egyenletessé kell azt tenni, hogy minden osztály egyöntetű legyen, minőség és színére nézve is — mert csak így érhetjük el azt, hogy az átvételnél kellően és rendszeresen ítelhetik meg dohányunkat, ami bizonyára a beváltásnál kellő mértékben fog figyelembe vétetni. De ha a simítást össze-vissza eszközöljük és a minőség és szín elkülönítésre nem fogunk kellő gondot fordítani, csak magunkat fogjuk nagy mértékben megkárosítani.

D. V.

A dohányjövődéki törvények módosításáról.

Ez alkalommal a reform-javaslatnak csak egyik pontjával akarunk foglalkozni. Ugyanis a törvényjavaslatnak azon része, hogy kivételre és kincstár részére egy határban ne termesztessék dohányt, színterem nem egészen van helyén. Mert igen természetes, hogy ott, a hol a talaj arra való és alkalmas, hogy jó minőségű dohányt termesztessék benne, ott a kincstár a

így sétálgat, egyszerre csak Klotild főhercegnő tünik elő a kis Laci főherceggel. Derűs idő lévén, ő is korán kelt, hogy férje társaságában élvezhesse a pirkadó hajnal szépségét.

Most már együtt indultak sétára. Alig tesznek azonban néhány lépést, midőn a kis László főherceg ijedten kiált fel:

— Papa, papa! Füstöl a zsebed!

A mely államtitok egyszerre elárultatott; mert nem a zseb füstölt, hanem a makrapipa, a melyet a főherceg, — nehogy szerető neje esetleg szemrehányást csináljon neki az orvosi tilalom áthágásaért, — gyorsan zsebre csusztatott.

Flegma.

Kihirdeti a bíró a cigány előtt az ítéletet, a mely kötél általi halálra szól.

— Van valami megjegyzése? kérdi a bíró.

— Van ám: sábad-é áztst a sivarvéget onnan azs astal áful felvenni?

Azt.

— Pista fiam, mondí csak, imádkoztál reggel, felkeléskor?

— Igenis, édes apám.

— És aztán melyik imádságot mondtad el?

— Azt, a melyiket édes apám mondott, mikor a finanszok nálunk jártak magyar dohányt keresni.

Rögtönzött prédikáció.

A finom szímatu finansz rejtegetett dohányfészket vert föl a tiszteletes urnál. Ebéd végén, finanszolatlan egri mellett találta az Úr

a termelési engedélyt meg fogja adni a kincstár részére, a mi igen helyes cselekmény lesz. Egészen correct eljárás megszűntetni a termelést ott, ahol már be van bizonyítva, hogy a talaj nem arra való, hogy abban tovább is dohány termeltesék és kiterjeszteni oda, ahol az alkalmas lesz. Már most kérdem, az esetben hol termeszsze a kiviteli termelő a dohányt? Talán az árteres helyeken, vagy ott, a hol a kincstár azért nem fog engedélyt adni, mert a talaj nem arra való, és ezen földeken termeljük a kivitelre a dohányt? Melyik kereskedő fogja azt megvenni? Híaz ennek nem is volna semmi értelme. Jól tudja ugyanis minden kereskedő, hogy a rossz anyag előállítására tette most is legjobban tönkre dohányunk jó hírnevét a külföldön. Hová jutna az még ez esetben?

Hogy egy gazda egy határon, egy birtokban, a kincstár és kivitel részére ne termeszszen, ez helyén van, mert ez esetben csak a kereskedő és a dohány renoméja nyerne. — Mert arra volt már eset, hogy azon termelő, ki a kincstár és kivitel részére termelt, a jobb osztályú részt a kivitel részére természetből a beváltó hivatalba szállította, cserében adván azért a kincstár részére természetből a silány dohányt, és így a kereskedőnek jutott mindkét termelvényből a sanya rész. Ezen dolog egészen természetesen látszik, mert a kincstár a beváltó hivatalban osztály szerint veszi át a dohányt, és a félnek ott érdeke mentül több jobb osztályt adni át, míg ellenben a kereskedő átlagában szokta a dohányt átvenni. Tehát a mit fentebb előadtunk, az elég rossz eljárás, de valószínű, és ezt valósággal megtörténtnek állítjuk.

Azért színterem is igen helyes, hogy egy határban, egy gazdának, egy birtokban, kivitelre és kincstár részére sem neki, sem feleségének, sem másnémet névre termelési engedélyt ne adassék. Szóval egy birtoktestben, legyen az a tulajdonostól vagy bérlő által kezelve, csak is egy helyre adassék termelési engedély. De hogy egy határban ne legyen megengedve a kincstárnak és kivitelre termelni, ezzel — határozottan merem állítani — dohány ügyünket nagyon megkárosítanánk, mert ezáltal a külföldön dohányunk hírneve még jobban sülyedne.

TÁRCZA.

Füstkarikák.

A „Magyar Dohányujság” eredeti tárczája.

Gyűjtötte: R. I. L.

A gazdagodás utja.

Wodliánér Móríc, a bécsi báróbankár, egy erdélyi főúrnál tartózkodott egy izben vagy két hétig.

A szives házigazda finom szivarokkal látta el vendégeit, úgy, hogy végre rakásra gyűlt a jó szivar szobájában.

Mikor aztán látta, hogy házigazdájának elfogyott a szivarkészlete, hozzáfordul:

— Kisegitem a zavarból, ha nincs ellenére. Eladok önnek száz drb. finom szivart.

A gazda kap az alkalmon, átveszi a jóféle szivarokat, nézegeti, aztán felkiált:

— De hiszen ezek az én szivarjaim!

— Persze. Gsak meg akartam mutatni a gróf urnak a gazdagodás útját. Itt vannak szivarjai, én úgy sem vagyok dohányos.

Az áruló pipa.

József főherceg egyszer valahol meghűvén, toroklobot kapott. Noha a baj épen nem volt veszélyes, orvosai mégis eltoltották a dohányzásról.

A tilalom napjától a főherceg, — nyilván, hogy a dohányzásért egy kis balzsamos levegővel kárpótolja magát, — minden reggel korán fölkel és nagy sétát tett az alcsuthi park rejtett bokrai között.

Amint egy pirkadó hajnalon egymagán

szolgáját s előkeresvén a jófajta verpeléit, azon melegiben 20 pengő forint büntetést olvasott a fejére.

Észrevette azonban az öreg ur, hogy hivatalos komolysága daczára is a finansz közzemmel igen barátságos pillantásokat lövell az egri felé. Sajátságos ötlete támadt. Színg tölt egy poharat és megkínálja vele a hatalom képviselőjét. Ez, pillanatnyi habozás után elfogadja.

Beszélgetek.

A szives házigazda ismét tölt. A finansztorok elnyeli azt is. Erre aztán komoly, szigoru arccal föláll a lelkes és az evangelium helyett a követező igéket rögtönzi:

— Ime, büntetni akarsz, pedig magad is bünt cselekvél. Barátságot mutatsz ott, hol csak büntetned lett volna szabad; átlépted hivatalod köret, hűtlen levél ahhoz. Azért bizony mondom neked, vagy az a két pohár egri ér meg husz pengő torintot, vagy panasz emelek s akkor a te hivatalod, nem ér majd 20 krajczárt sem!

A finansz igyekezett szép szerivel távozni.

A sikos járdán.

Ólmos eső idején két úr baktat az aszfalton.

— Olyan sikos ez a járda, — szólal meg az egyik — hogy az ember alig mer sétálni. Szerencsére annyit dohányozom, hogy a szivaromból lehulló hamu teljesen behintí utamat.

— No én nem szivok annyit; de a szivarom olyan erős, hogy nem enged clesnem, tóditotta barátja nagymondását a másik.

Felhívás a magyar gazdaközönséghez összehasonlító növénytermelési kísérletek megtevésére.

Minél jobban süllyednek a termésárak, minél nehezebbé válik a megélhetés, annál inkább kell törekednie a gazdának, hogy a termés mennyiségének fokozása vagy a minőség javítása által csökkentse az alacsony árak okozta hiányt. A termés mennyisége vagy minősége különböző eljárások segítségével fokozható, amelyeknél nagyon természetesen mindig szem előtt kell tartani, hogy a költségek ne emelkedjenek a termés növekedésének arányában.

A többféle módok egyik legbiztosabbika, legolcsóbbja az, hogy a gazda az egyes kultúrnövényeknek azon variátságait termeli gazdaságában, amelyek ott legelőbb teremnek.

Ismertes dolog, hogy a kultúrnövényeknek számos variátságuk van, amelyek között azonban egyetlenegy sincs, mely mindenütt, minden körülmény között többet ér lenne a többinél. A különböző variátságok a talaj, a klíma stb. iránt más-más követeléseket támasztanak; minél inkább feltalálja valamely variátság valahol termelési igényeit, annál inkább túlhaladja a termés minő- és mennyiségében az illető helyen ugyanazon növény egyéb variátságait. Azt tehát, hogy a gazda melyik variátságot termelje, hogy melyik fog gazdaságában legelőbbet, legjobbat vagy legbiztosabban teremni, előre megmondani nem lehet, az csak kísérlet útján határozható meg.

Minden ilyen kísérlet első sorban csakis azon gazdaságra mérvadó, melyben az végrehajtható, azért nincs annak értelme, hogy valahol jónak talált variátságot mint a legjobb ajánlatsék a gazdaközönségnek. Ha azonban egy és ugyanazon variátság egyidőben számos gazdaságban is lesz próbálva és az eredmény könnyen áttekinthető alakban hozatik a gazdaközönség tudomására, akkor a kipróbált variátság értékéről sok tekintetben azon gazdák is tájékozódhatnak, akik kísérletet nem tettek, mert meg tudván, hogy milyen talajon, milyen egyéb körülmények között vált be az illető variátság, tudni fogják: czélszerű lesz-e variátsággal az ő gazdaságukban is kísérletet tenni vagy nem. Ezen okból van oly rendkívüli fontossága az együttes összehasonlító kísérleteknek.

Németországban már évek óta tesznek a

A lakásomig.

Egy enyves kezű vevő rajta csipnek a trafikban, a mint egy pár szivart zsebre dug. Letartóztaták. A tárgyalás alkalmával azt kérde tőle a bíró:

— Vádolt, mit hozhat fel mentségére?
— Csak tréfáltam bíró ur!
— Úgy! És meddig akarta vinni ezt a tréfát?

— Csak a lakásomig, válaszolt a tolvaj szerénykedve.

*

A tanu pipája.

— Hát az egy történt, kérem alásan, hogy a csizmadia komám a vörös — kaks kormárost akasztófárával zsványának nevezte; erre a vörös-kakas egy bunkós botot vett elő, s hátulról a csizmadia komám fejére suhintott, de olyan nagyot, hogy csak úgy csattant belé. Hanem, hogy eltalálta-e valósággal, azt már nem tudom, mert a pipámban épp akkor aludt ki a tűz, osztég újra rágyújtottam.

*

Csiklandós kérdés.

Burnóttal kínálja az orvos asztali szomszédját.

— Ejnye, de gyönyörű szelencze: — kiált fel ez.

Orvos: Tetszik? Minap kaptam ajándékban.

Szomszéd: Valóban gyönyörű. Nehéz arany; bizonyosan valami hálás özvegytől?

gazdák ily összehasonlító kísérleteket, és hogy ezekből hasznuk is van, leginkább mutatja azon körülmény, miszerint a résztvevők száma évről évre növekedik, sőt Németországban az idén összehasonlító takarmányozási kísérletek is tétetnek, Ausztriában külön egyesület alakult kísérletek tételére. Nálunk ezidőig ezirányban nem történt még semmi. Tesznek ugyan a gazdák nálunk is sok növényvel kísérletet, de ezekről a többi gazdáknak tudomásuk nincs, s így megtörténik, hogy ugyanazon növényvariátságot hasonló körülmények között számos gazda kipróbálja, pénz, időt és fáradságot fordítva rá, ami elmaradhat volna, ha tudná, hogy ugyanazon növény hasonló körülmények között már kipróbáltatott és nem találtatott megfelelőnek.

A megfelelő variátság megválasztásán kívül többek közt bizonyos művelési módokkal is lehet a termést fokozni: így például az utóbbi időben nagyon ajánlják a gabona kapálását; mások a gabona fogsolását tartják kiválóan jónak; vannak, kik azt tartják, hogy a tengeri sima mivelésnél többet terem, mint töltögetve. Hogy ezen és egyéb művelési módok mennyit érnek, mily körülmények között lesz helyvén alkalmazásuk, ezt ismét csak több helyen, egyforma módon keresztülvitt összehasonlító kísérletek útján lehet megállapítani. A haladni kívánó, a közérdekért mindenkor áldozatra kész magyar gazdaközönséghez fordulunk tehát azon kéréssel: tegye lehetővé, hogy ily összehasonlító kísérletek hazánkban is minél nagyobb számban megtéssenek.

Két éve mult, midőn a magyar gazdaközönséget trágyázási kísérletekre kértük fel. Azon telette élénk részvét, melyet a magyar gazdaközönség ezen kísérletet iránt tanúsított, méltán enged arra következtetni, hogy ezen kérésünknek is lesz foganatja. A magyar gazdáknak tapasztalt készsége, az hiszük, jogot ad nekünk arra, hogy mi szállítsuk fel a magyar gazdákat ily kísérletek tételére, amit annál is inkább tehetünk, mert a m.-óvári akadémia igazgatójának és összes tanárainak ígéretét vettük, hogy a terve vett kísérletek keresztülvitelében bennünket a legnagyobb készséggel támogatni fognak. Hogy pedig minél több gazda vehessen részt a terve vett kísérletekben, igyekeznünk fogunk, oly kísérleteket hozni csak javaslatba, hogy a kísérletezőkre se nagy költség, se túlságos sok munka ne hármoljék. Az összehasonlító termelési kísérleteknél első sorban a hazai jelesebb variátságokra fektetünk súlyt és csak másodsorban a külföldiekre. Teljesen eltekintünk azon újdonságoktól, amelyeket a magkereskedők mérlegdrága pénzen kínálnak a gazdaközönségnek. Véleményünk szerint az ilyen újdonságok kipróbálására első sorban a gazdasági tanintézetek hivatják, és csakis akkor, ha az ott tett kísérleteknél hasznavehetőnek bizonyulnak és olcsóbbakká válnak, lesznek alkalmasokká a nagyban való kísérletezésre.

A termelési kísérletek egyelőre — tekintettel arra, hogy búzával és rozsszal csak a jövő ősszel lesz lehetséges a kísérleteket megkezdeni — csak négy növényre, u. m. árparra zabra, tengerire és takarmányrépára terjedjenek ki. Minden egyes növényből termeltetnék $\frac{1}{2}$ —1 holdon: 1. a gazdaságban termeltetni szokott, 2. valamely jelesebb hazai és egy-két külföldi variátság. Így például az árpatermelési kísérlet tételének: 1. a termelni szokott, 2. nyitra- vagy barsmegeyi —, 3. Chevalier- és 4. Hanna-árpával.

A művelési kísérletek ez alkalommal a búzára és tengerire terjeszkedjenek ki. A buzaművelési kísérlet a következő lenne: A buza táblából tavasszal kijelöltetnék három $\frac{1}{2}$ —1 hold nagyságú parcella. Az egyik nem részese semmi művelésben, a másik erősen megfogsolattaték, a harmadik kézi kapával megkapáltaték. A fogsolás és kapálás költsége följegyeztetnék és a három parcella termése külön lenne aratva és kicsépelve, a termésből a költség leszámítva, mi által a művelés czélszerűsége vagy eredménytelensége igen egyszerűen kiűntethető leendő. A tengeri termelési

kísérlet pedig ez alkalommal csak annak kiderítésére szorítkoznék, hogy mennyiben czélszerű a tengerit töltögetni és másodsor: nem-e volna czélszerűbb a tengerit a szokásosnál sűrűbb sorokba ültetni. Részletes tervezet a kísérletekre ez alkalommal nem nyújtunk, hanem minden magyar gazdának, aki ez iránt egy levelezőlapon hozzánk fordul, ingyen megküldjük az általunk kidolgozott kísérleti tervezetet, amelyben egyuttal az eljárás egyöntetűségére szükséges utmutatás beffoglaltatik. Hasonlóképpen a kísérletben résztvevőket ellátjuk ingyen a szükséges rovatolt lapokkal, melybe a kísérletre vonatkozó összes adatok röviden bejegyezhetőek lesznek, míalt a gazdáknak lehetővé tesszük a kísérlet eredményét minél kevesebb fáradsággal összeállítani.

A kísérleteknél a résztvevőkre tehát csakis a magbeszerzés járna költséggel, ami pedig bizonyára nem mondható jelentékenynek. Nagyon természetes, hogy nem mindenki tartoznék valamennyi kísérletet végrehajtani, kiki csak annyira vállalkozik, amennyire kedve van. A hozzánk beérkezett adatokat feldolgozzuk és a »Mezőgazdasági Szemlében« közléstesszük, és azonkívül külön lenyomatban mindenkinek, aki a kísérletben részt vett, megküldjük. Mindazon gazdáknak, akik a kísérlet ügyében még külön felvilágítást óhajtanának, készséggel fogjuk azt megadni.

Midőn tehát mi, tekintettel a szóban forgó ügy nagy mezőgazdasági jelentőségére, iparkodni fogunk a résztvevő gazdáknak a kísérleteket, amennyire lehet, megkönnyíteni, az hiszük, a magyar gazdaközönség részéről meg fogjuk találni azt a támogatást, amely okvetlen szükséges, hogy ezen, a magyar mezőgazdaság érdekében tett intévdnyunkat siker koronázza.

Cserháti Sándor, Dr. Kossutány Tamás,
a »Mezőgazdasági Szemle« szerkesztői.

VEGYESEK.

A »Gazdasági Lapok« legújabb számában egy cikk jelent meg Kállay András aláírással, mely cikkre reflektálni kívánunk s jelen számunkban csak az idő rövidsége miatt nem szólhatunk hozzá, de jövő számunkban mindeneset visszateérünk rá. Az illető cikk — ezt már előre megjegyezhetjük — némely oly nézeteket juttat kifejezésre, amelyek nézetünk szerint éppenséggel nem állják meg a sarat, sőt homlokegyenest ellenkeznek e lap intenciójával s éppen ez indít bennünket arra, hogy alkalmilag kimutassuk, mennyire téved némely dologban az cikkirő.

A dohánytermés a legújabb hivatalos jelentések szerint. A Duna jobbpartján, Somogy megyében közép- és azon félnál termés volt, kielégítő minőség mellett; Tolnában gyengén fizetett. A Duna-Tisza közén a száritást többnyire befejezték. Bács-megyében közép és azon aluli, Pest-Pilis-Solt-Kiskun megyében szintén közepén aluli termés volt, a minőség kielégítő. A Tisza balpartján a sok nedvesség károsan hat rá, a mennyiben a későbbben szedett levelek ki nem száradhatnak s félni lehet, hogy a korábban szedett s patjában levők penészedni kezdenek. A Tisza-Maros szögén betakarított, középértémet adott.

A vetőmag tisztogatásának fontos voltát legkézzelfoghatóbban mutatják a Zürichben nemrég tett tapasztalások. Az ottani lovasuttársaság a lovai számára abrakul szánt zabot trieurökkel tisztogattatta meg, és 10000 kg. közönséges piaci árú 95—170 kg. átlag 132.5 kg. szemetet adott. E szemetet megvizsgálták, s a próbált vett mennyiség minden kilogrammjában átlag 43000 könnyen látható és megkülönböztethető gyommagot találtak. Ebből jut 1 kg zabra 570 drb. vagyis egy hektárra a vetőmaggal közél 150.000 gyommagot viszünk ki, ha nem trieurözük a zabot. Hasonló kísérletet tettek Svajczban Strickhofban többször rostált búzával, melyet kereskedelmileg tisztának lehetett tekinteni. Ezen zabot trieurön át bocsátva, a szemetében annyit volt a gyommag, hogy abból minden kg. búzára

5630 szem jutott. A ki egyébiránt nem bizik e számokban, maga is megteheti az egyszerű kísérletet.

Téli víz a baromfi számára. Mint minden más állatnak, a baromfinak is nyáron van legtöbb vízre szüksége, de mégis az évnek éppen jelenlegi szakában kell legtöbbet szenvedniök friss és egészséges víz hiánya miatt. A kik sohasem tartottak baromfit zárt helyen, azoknak fogalmuk sincs arról, hogy mennyi vizet képesek ezek 24 óra alatt meginni. Egyszerre csak egy-két kortyot isznak ugyan, de ezt oly sűrűn teszik, hogy egy nap alatt mégis sok vizet elfogyasztanak. Tél idején, mikor a víz mindenütt könnyen megfagyhat, nem csekély kérdés, hogy miképp lássuk el az őlban tartott aprómarhát jó friss vízzel. Mindenki tudja, hogy a tyukok nem tojnak rendszeren, ha nincsenek jól ellátva vízzel, de azt kevesen tudják, hogy mily könnyen megbetegesznek, ha hóvizet isznak avagy havat resznek. Azt sem helyeselhetjük, mit némelyek tesznek, hogy paprikát vagy más hasonló anyagot kevernek a vízbe. Ez könnyen azt eredményezheti, hogy a tyukok éppen nem akarnak a vízből inni, melynek íze nincs inyőkre. Egyedüli helyes mód valamely csirkének, mely víz hiányában szenved, a meggyógyítására, ha azt megfogjuk s a friss vizet úgy öntjük le a torkába. Ez nem megy oly nehezen, mint tán némelyek gondolnak. Általában a baromfinak télire elegendő friss és egészséges vízzel való ellátása nem nagyon fáradságos dolog, s bőven kifizetti a ráfordított gondot nemcsak a tojások nagyobb száma, hanem a tyukok jobb egészsége által is.

A takarmány és a tej Nagyon elterjedt nézet az, hogy a tehenektől nyerhető tejről semmi másnak nincs befolyása, csak a tehén minőségének, és hogy tehát, mint azon géptől, mely takarmányát tejjé változtatja, függ egyedül a tej minősége. S annyi kétségtelenül áll is, hogy egyik tehén ugyanannyi takarmány mellett sokkal több tejet adhat mint a másik; de a tej minőségét minden esetben a takarmány minősége határozza meg. Hogy a takarmánynak rendkívüli befolyása van a tej minőségére, ezt számos gyakorlati gazdának tapasztalata is bizonyítja. Ehez képest a takarmány megválasztásánál irányadó tekintet az kell hogy legyen, vajjon vaj vagy sajtermelés

képezi-e főcélunkat. Amint a tej zsírt és cukrot vagy caseint tartalmaz magasabb arányban, e szerint alkalmasabb az amannak vagy emennek az előállítására; minthogy ez alkotórészek egyike a tejet különösen vaj, másik pedig sajt készítésre teszi alkalmasabbá; az anyagoknak a tejben jelenlétét pedig a takarmányozás által szabályozhatjuk.

A szelid bánásmód a tejelő marhánál. Igen fontos — úgymond egy nagyhírű állattenyésztő, — hogy a tejelő állatokkal, a fiatal borjutól kezdve a vágóhidra szánt vén tehénig, lehető szelidséggel bánjunk. Ha a borjuval durván bánunk s az vaddá és makacsává válik, akkor éppen olyan lesz a tehén korában is, de ha gondosan és szeliden bánunk vele, akkor az csendes és szelid lesz, mikor fel nő. Sok tehenet rontottak már el azok, kik a teheneket gondozták és fejték, az által, hogy a mikor utjokba akadnak, ütök és ijeszti őket. és ha a tehén fejés közben lábát felrántja vagy kiugrik — a mit közönségesen fájdalom idéző elő nálunk — félbe szakítják a fejést s ütni, vagy a mi még rosszabb, rugdosni kezdik a tehenet, minek következtében az felbőszül. tejt visszatarthatja, hátra rug s végtére teljesen megromlik. Sohasé üsütik a tehenet a rugóért, még ha a tejet kilöki is kezünkből, vagy felfelé rugván, megsérti is bennünket, hanem bánjunk inkább szeliden és hízkelvedve vele, s igyekezzünk a fejésnél az állatnak minden ingerlését kikerülni. Ha le akarjuk szoktatni a tehenet rugós természetéről, inkább fog az szelid, mint nyers bánásmód által sikerülni.

Beküldetett: A debreczeni m. kir. Gazdasági Tanintézet és azzal összekapcsolat főlemives iskola értesítője az 1886—87 tanév végén. Közli Domokos Kálmán igazgató. Az értesítő magában foglalja a Gazdasági tanintézet és a Földmives iskola szervezeti szabályait, a tanítás módjait, ismereti a tárgyakat, amiket a tanulók átvenni kötelesek továbbá a tanintézet gazdaság stb. A gazdasági tanintézetben a hallgatók létszáma a jelen tanévben a három évfolyamban 117 volt.

Szerkesztői üzenet.

A. J. plébános urnak, Kis-Orosz. Csodálatos módon meghíusult eddig minden törekvésem, hogy személyesen találkozhassunk, bármerre is ohajtom

már jó idő óta. De hiszem, most már, mégis el fog jönni az az idő, amikor a rég óhajtott találkozás meg fog történni.

13.100—1897.
IV. a. o.

Építési-árlejtési hirdetmény.

Miskolcz városában létesítendő dohánybevaltó hivatal részére 1888. évi augusztus végeig egy hivatalház és tisztiak, két, esetleg három dohány raktár, egy gazdasági épület, egy munkás-árvények és a kerítés felállítandó.

A költségvetéssel megállapított összegek a következők:

föld és kömüves munka	26295 frt 96 kr.
kőfaragó	1345 frt 16 kr.
ács	16634 frt 64 kr.
bádogos	1137 frt 20 kr.
asztalos	1760 frt 65 kr.
vasneműek s lakatos	8421 frt 21 kr.
mázoló	831 frt 11 kr.
szobafestő	98 frt —.
üveges	426 frt 24 kr.
különféle	896 frt 27 kr.
összesen:	57846 frt 44 kr.

Kerítés és egyéb kisebb munkálatok 4274 frt 47 kr.

Mindösszesen: 62120 frt 91 kr.

Egy harmadik raktár építése esetében a költségek 20,235 frt 74 krral emelkednek.

Az építési biztosítása czéljából a budapesti m. kir. dohánybevaltó felügyelőségnek 1. évi november hó 21-én versenytárgyalás fog tartatni, melyhez az előirt kellékekkel ellátott írásbeli zárt ajánlatok, az említett napon déli 12 óráig a nevezett m. kir. dohánybevaltófelügyelőségnek elfogadtnak.

Az ajánlati, vállalati és szerződési feltételek, valamint az építési leírások, előmérletek, tervek és költségvetések a megállapított hivatalos órákban a budapesti m. kir. dohánybevaltófelügyelőségnek betekintheők.

Budapest, 1887. október 31-én.

M. k. dohányjövédéki közp. igazgatóság.

Kitüntettetett az 1885-ki budapesti országos kiállításon a kiállítási nagyérmmel

JUNKER és GAERTNER

hordozható mezei és erdészeti vasutak készítőinek vállalkozói.

(Saját m. kir. és cs. kir. kiz. szab. találmány.)

IRODA:

BUDAPEST, IV. ker., váczi-utca 21. szám.

Legolcsóbb és legelőnyösebb készítmény
bessemer aczélsinkekkel

(szög és kapocs használata nélkül)
gazdasági- és erdészeti, ipar és időleges szállításokhoz.

Szab. universalis görgököcsi

legújabb javított rendszerünk után
hét különféle használható alakban, minden lehető szállító-sokhoz alkalmas.

Vas elő- és oldalt nyíló kocsik
automatikus zárral (saját találmány) kőbányák, kőszénbányák és mészetőkész különösen alkalmas.

Csatlakozás a pályaudvarokhoz stb. stb.

Katalogusok és költségvetések ingyen és bérmentve.

Kitüntettetett az 1886-ki oroszországi kiállításon a nagy ezüst érdeméremmel.